

รูปแบบการบริหารสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัยในสถานการณ์
การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC
Management model of DenChai District Public Health
Office in the situation of the Coronavirus Disease 2019 outbreak using the
POLC management process

ประทวน กวางทอง

Pratuan Kwangthong

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่

DenChai District Public Health Office DenChai District Phrae Province

¹Corresponding author, E-mail: saan_bri@hotmail.com

(Revised: March 15, 2023; Revised: March 19, 2023; Accepted: March 23, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัยในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC ดำเนินการในพื้นที่อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ กระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะเตรียมการ 2) ระยะดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (PAOR) คือ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การสังเกตผลการพัฒนา และการสะท้อนผลการพัฒนา ซึ่งใช้รูปแบบการบริหารแบบ POLC เป็นกรอบดำเนินการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์การ การนำองค์กร และการควบคุม การวิจัยเก็บข้อมูลด้วยหลากหลายวิธีร่วมกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์ การบันทึกศึกษาจากเอกสาร การใช้แบบสอบถาม และการประชุม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า อำเภอเด่นชัยขับเคลื่อนการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ภายใต้การดำเนินการผ่านกระบวนการบริหาร ซึ่งแตกต่างกันไปตามบริบท เกิดการทำงานร่วมมือกันระหว่างภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน สถานพยาบาลในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ: การบริหารแบบ POLC, โควิด 19, การฉีดวัคซีนโควิด 19

ABSTRACT

This action research aimed to examine the implementation based on the administration model of the Den Chai District Public Health Office in the coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic situation, using the POLC strategic management in the locality of Den Chai District, Phrae Province. The research process was divided into two phases: 1) preparation phase and 2) research implementation phase in four steps: Plan, Act, Observe, and Reflect (PAOR). The POLC framework comprises planning, organizing, leading, and controlling. Data collection was conducted using multiple methods; including, interview, recording, documental review, questionnaires, and meetings. The quantitative data were analyzed using descriptive statistics; percentage, mean, and standard deviation. The qualitative data were analyzed using qualitative content analysis.

The results showed that Den Chai District propelled the COVID-19 vaccination under the administrative process implementation which varies between the contexts, resulting in the collaboration between relevant partner networks such as communities, local hospitals, and local government organizations.

Key word: POLC management, COVID-19, COVID-19 Vaccination

บทนำ

โรคโควิด 19 คือโรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสซึ่งพบการระบาดในระยะแรกช่วงต้นเดือนธันวาคม ปี 2019 ที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ทำให้เกิดภาวะหายใจลำบากเฉียบพลัน (Acute Respiratory Distress Syndrome) ก่อนที่ภายหลังจะระบุเชื้อก่อโรคได้ว่าเป็นเชื้อไวรัสในตระกูลโคโรนาไวรัส ที่เป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนโรคในคนมาก่อน ดังนั้นทางองค์การอนามัยโลกจึงได้ตั้งชื่อโรคติดต่อชนิดนี้อย่างเป็นทางการ โดยให้ชื่อว่า โควิด 19 (COVID-19) ทั้งนี้ไวรัสโคโรนาเป็นไวรัสในวงศ์ใหญ่ที่เป็นสาเหตุของโรคทั้งในสัตว์และคน สำหรับในคนนั้นไวรัสโคโรนาหลายสายพันธุ์ทำให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจตั้งแต่โรคหวัดธรรมดาจนถึงโรคที่มีอาการรุนแรง เช่น โรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง (SARS)⁽¹⁾ สถานการณ์

โควิด 19 ข้อมูลจากศูนย์ข้อมูล COVID-19 ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 ทั่วโลก 226 ประเทศ 2 เขตบริหารพิเศษ 2 เรือสำราญ พบผู้ป่วย 622,370,893 ราย เสียชีวิต 6,547,074 ราย ซึ่งประเทศที่พบมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ USA, India, France, Brazil, Germany ประเทศในทวีปเอเชีย พบมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ India, S.Korea, Japan, Vietnam, Indonesia ส่วนประเทศไทยอยู่ลำดับที่ 8 พบผู้ป่วย 4,681,309 ราย เสียชีวิต 32,764 ราย ⁽²⁾

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ถือได้ว่าส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง ส่งผลให้ทุกคนต้องเรียนรู้และนำไปสู่การปรับตัวในมาตรฐานชีวิตวิถีใหม่ หรือ New Normal ซึ่งเป็นแนวทางที่ต้องปรับเปลี่ยนชุดพฤติกรรมและรูปแบบวิถีชีวิตในช่วงที่เชื้อไวรัสตัวนี้กำลังแพร่ระบาดไปพร้อมกันทั่วโลก จากการที่

ทุกคนเคยออกจากบ้านเพื่อไปทำงาน ไปโรงเรียน ทำให้ต้องหันมาทำทุกอย่างที่บ้าน หากมีความจำเป็นต้องออกจากบ้าน จึงจำเป็นต้องใส่หน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันโรค ต้องเว้นระยะห่างสำหรับบุคคล (Social Distancing) ต้องหมั่นล้างมือบ่อยๆ รวมถึงเช็ดมือด้วยแอลกอฮอล์⁽³⁾ เป็นต้น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ เมื่อทุกคนในสังคมจำเป็นต้องปฏิบัติกันเป็นปกติอย่างต่อเนื่อง ยาวนานในระยะเวลาหนึ่ง จะทำให้เกิดเป็นความเคยชินที่ยังคงปฏิบัติกันอยู่โดยที่ไม่รู้ตัว ในที่สุดการปรับเปลี่ยน ชุดพฤติกรรมทั้งหมดก็จะกลายเป็นวิถีชีวิตใหม่ในสังคมต่อไปนั่นเอง ทำความสะอาดสถานที่และพื้นผิวสัมผัสร่วม เป็นต้น แต่สิ่งที่มีความหวังของรัฐบาลและประชาชนในขณะนี้ คือ วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือเรียกสั้นๆ ว่า วัคซีนโควิด 19 นั้น ประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดหา วัคซีนดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการใช้วัคซีนที่มีความปลอดภัย และมีประสิทธิภาพได้มากที่สุดเท่าที่ ศักยภาพของประเทศจะดำเนินการได้

ประเทศไทยได้เผชิญกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ระลอกใหม่ในช่วงปลายเดือนเมษายน 2564 ที่ผ่านมา ซึ่งมีแนวโน้มของผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตมากขึ้น รัฐบาลได้ตระหนักและกำหนดมาตรการต่างๆ ที่จะควบคุมการแพร่ระบาดในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งการจัดหาวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ให้กับประชาชนอย่างครอบคลุมและทั่วถึง จึงมี 4 มาตรการเปิดประเทศ “VUCA” ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข⁽⁴⁾ ซึ่งประกอบไปด้วย V-Vaccine ต้องฉีดวัคซีนโควิด-19 ให้ครบ รวมถึงเข็มกระตุ้น เข็มที่ 3 เพื่อลดอาการป่วยหนัก

U-Universal prevention ป้องกันตัวเองตลอดเวลา โดยสวมใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลา เว้นระยะห่าง 2 เมตร ออกจากบ้านเท่าที่จำเป็น ล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ ทำความสะอาดพื้นผิวที่ถูกสัมผัสเป็นประจำ แยกของใช้ส่วนตัว กินอาหารปรุงสุกใหม่ ใช้ช้อนกลางส่วนตัว C-COVID free setting ซึ่งเป็นการดำเนินการด้าน Environment หรือการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย 19 ด้าน Personnel หรือพนักงานปลอดภัย 19 ต้องได้รับการฉีดวัคซีน และตรวจ ATK อย่างต่อเนื่อง ด้าน Customer หรือลูกค้าปลอดภัย 19 ได้รับการฉีดวัคซีนตามที่กำหนด และ A-ATK (Antigen Test Kit) ตรวจ ATK อย่างสม่ำเสมอเมื่อมีอาการทุกสัปดาห์ เมื่อมีอาการระบบทางเดินหายใจหรือมีบุคคลใกล้ชิดติดเชื้อโควิด 19 และประเทศไทยมีการดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 มาตั้งแต่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ถึง 29 กันยายน 2565 พบว่า ฉีดแล้ว 143,336,779 โดส ซึ่งสามารถแยกการฉีดวัคซีนสะสมเป็น เข็มที่ 1 เข็ม 2 และเข็มที่ 3 จำนวน 57,327,777 ราย, 53,838,985 ราย และ 32,170,017 ราย ตามลำดับ⁽⁵⁾

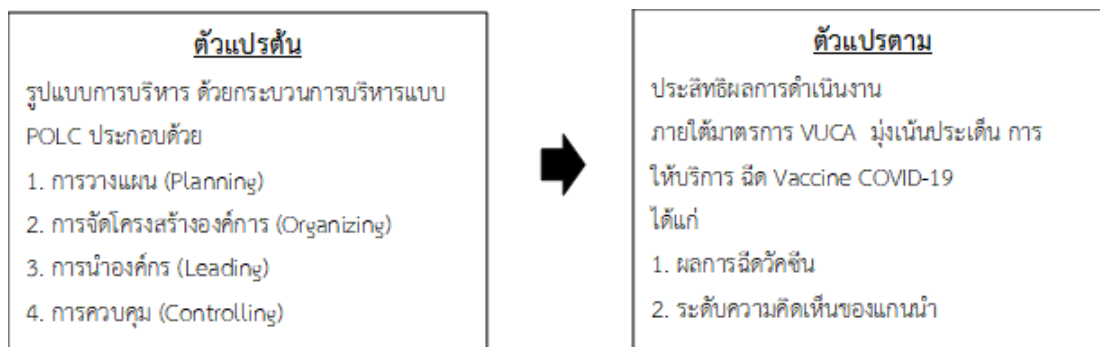
ทั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม⁽⁶⁾ ได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 (วัคซีน) เพื่อให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการติดตามประเมินผล และวางแผนบริหารจัดการวัคซีนให้บริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ครอบคลุมทุกพื้นที่ และสร้างความเชื่อมั่นในการฉีดวัคซีนให้กับประชาชน และลดความสับสนของข้อมูลข่าวสารการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 รวมทั้งการกำหนดนโยบาย

มาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในประเด็นความต้องการการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ประชาชนร้อยละ 75.2 ต้องการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 (ซึ่งในจำนวนนี้มีผู้ต้องการฉีดและพร้อมที่จะฉีดวัคซีนร้อยละ 47.7 และผู้ต้องการฉีดแต่ขณะนี้ยังไม่พร้อมฉีดวัคซีนร้อยละ 27.5) ส่วนร้อยละ 5.5 ฉีดวัคซีนแล้ว ขณะที่ร้อยละ 19.3 ไม่ต้องการฉีดวัคซีน โดยให้เหตุผล 5 อันดับแรก คือ กลัวผลข้างเคียง (ร้อยละ 16.4) ไม่เชื่อมั่นว่าวัคซีนจะสามารถป้องกันได้ (ร้อยละ 4.9) มีข้อจำกัดทางด้านร่างกาย เช่น พิกัด มีโรคประจำตัว ตั้งครรภ์ เป็นต้น (ร้อยละ 4.6) สามารถป้องกันตัวเองได้ (ร้อยละ 3.6) และไม่มีข้อมูลหรือข้อมูลไม่เพียงพอ สำหรับการตัดสินใจ (ร้อยละ 3.2)

จากข้อมูลที่ปรากฏจึงนำไปสู่ การดำเนินการพัฒนาแนวทางสร้างความเชื่อมั่น และการดำเนินการในพื้นที่ของอำเภอเด่นชัย โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC⁽⁷⁾ ซึ่งเป็นการจัดการองค์กร ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และจุดเด่นที่แตกต่างจากแนวทางการบริหารด้านอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ POSDCoRB / POSDC / POCCC ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนและพิจารณา เลือกกระบวนการบริหาร แบบ POLC ซึ่งประกอบไปด้วย 1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดโครงสร้างองค์การ (Organizing) 3. การนำองค์กร (Leading) 4. การควบคุม (Controlling) โดยมีจุดเด่นคือ มีกระบวนการครอบคลุมในการใส่ใจกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ ตั้งแต่การวางวิสัยทัศน์, พันธกิจ, เป้าหมาย ไปจนถึงการปฏิบัติการ และสรุปสุดท้ายด้วยการประเมินผลปฏิบัติการมีกลยุทธ์ในการปฏิบัติการถือเป็นหัวใจ

สำคัญของการวางแผนเพื่อนำไปปฏิบัติการ กลยุทธ์นั้นจะทำให้การปฏิบัติการเฝ้าชมขึ้นได้โดดเด่น และมีโอกาสสัมฤทธิ์ผลได้สูง ซึ่งจุดนี้เองที่สร้างความแตกต่างในการปฏิบัติการของทฤษฎีนี้ที่ทำให้แตกต่างจากการปฏิบัติการปกติที่ไม่เน้นการวางกลยุทธ์ ให้ความสำคัญกับภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการทุกอย่างให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบางครั้งหากแผนการดีแค่ไหนก็ตาม แต่ขาดการบริหารจัดการที่ดีก็อาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จได้ และยังมีการใส่ใจภาวะผู้นำที่ดีคือต้องมีการสื่อสารและประสานงานกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่ชัดเจน สร้างความเข้าใจอันดีและบริหารการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็ต้องรู้จักวิธีสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดขึ้นด้วย รวมถึงจัดการโครงสร้างองค์กรให้เป็นระเบียบ : เน้นย้ำเรื่องการจัดการองค์กรซึ่งเป็นการวางโครงสร้างที่สำคัญ ตั้งแต่การวางโครงสร้างตำแหน่ง ไปจนถึงการมอบหมายงานที่ไม่ทับซ้อน มุ่งเน้นตรวจสอบการปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอว่าตรงตามมาตรฐานที่วางไว้ ตลอดจนตรงตามแผนการทำงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้าไม่ได้มาตรฐานหรือไม่ตรงก็ให้รีบปรับแก้ไขให้เป็นไปตามที่กำหนด เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการและเก็บข้อมูลภายใต้สถานการณ์โรคโควิด 19 มุ่งเน้นการดำเนินการให้บริการด้านการฉีดวัคซีนโควิด 19 ในพื้นที่ โดยมีกรอบความคิดดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัยในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ รวบรวมข้อมูลพื้นฐานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มแกนนำที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จัดเตรียมทีมงาน บุคลากรก่อนดำเนินการวิจัยให้เข้าใจในแนวคิดการทำวิจัย ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย ใช้กระบวนการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart⁽⁸⁾ ประกอบด้วยกิจกรรมการวิจัยที่สำคัญ 4 ขั้นตอนหลัก P-A-O-R cycle คือ 1) การวางแผนเพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (planning) 2) ลงมือปฏิบัติการตามแผน (action) 3) สังเกตการณ์ (observation) และ 4) สะท้อนกลับ (reflection) กระบวนการและผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน (re - planning) โดยดำเนินการเช่นนี้ต่อไปเรื่อยๆ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารการให้บริการฉีด

วัคซีนป้องกันโควิด 19 ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัยในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC ของหน่วยบริการปฐมภูมิในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย กลุ่มแกนนำชุมชนในพื้นที่อำเภอเด่นชัย ระหว่างเดือนกันยายน - ธันวาคม 2565

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เข้าร่วมวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานวิจัยได้อย่างแท้จริง ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย และสถานบริการในพื้นที่ กับกลุ่มบุคลากรโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย ทีมงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการฉีดวัคซีนโควิด 19 ในพื้นที่อำเภอเด่นชัย ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากคณะทำงาน รวมจำนวน 30 คน 2) กลุ่มแกนนำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รวมจำนวน 156 คน สุ่มตัวอย่างตามตารางขนาดของเครซีและมอร์แกน⁽⁹⁾ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวน 113 คน การวิจัยเก็บข้อมูลด้วยหลากหลายวิธีร่วมกัน ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การบันทึกศึกษาจากเอกสาร การประชุมกลุ่ม และสรุปผลการประชุมกลุ่ม

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1) แบบสอบถาม เกี่ยวกับ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ โดยแบ่ง การเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่ง ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเข้าดำรงตำแหน่ง มีข้อคำถามทั้งหมด 6 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ
- 2) แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มแกนนำในชุมชนตามรูปแบบบริหาร POLC ประสิทธิผลของการดำเนินงาน ภายใต้มาตรการ VUCA (V-Vaccine U-Universal Prevention C-COVID free setting A-ATK : Antigen Test Kit) โดยงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นประเด็น การให้บริการ ฉีดวัคซีนโควิด 19 ในกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ จำนวน 8 ข้อ

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

การวิจัยครั้งนี้ได้รับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ ตามหนังสือรับรองเลขที่ 037/2565 ซึ่งเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความยินยอมในการเข้าร่วมวิจัยและการตอบแบบสอบถาม

การศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ คือ

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ มีกิจกรรม

ดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้ 1) ศึกษาการดำเนินงานของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย และหน่วยบริการปฐมภูมิในสังกัด รวบรวมข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงาน รวมถึงได้มีการนำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกับโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ในพื้นที่ เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนา มีข้อมูลการติดตามประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยการติดตามในพื้นที่ การนำเสนอผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์เอกสารหลักฐานข้อมูลประกอบ ที่ส่งผลต่อมาตรการ VUCA ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข⁽⁴⁾ ซึ่งประกอบไปด้วย V-Vaccine ต้องฉีดวัคซีนโควิด-19 ให้ครบ รวมถึงเข็มกระตุ้น เข็มที่ 3 เพื่อลดอาการป่วยหนัก U-Universal prevention ป้องกันตัวเองตลอดเวลา โดยสวมใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลา เว้นระยะห่าง 2 เมตร ออกจากบ้านเท่าที่จำเป็น ล้างมือบ่อย ๆ ด้วยน้ำสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ ทำความสะอาดพื้นผิวที่ถูกสัมผัสเป็นประจำ แยกของใช้ส่วนตัว กินอาหารปรุงสุกใหม่ ใช้ช้อนกลางส่วนตัว C-COVID free setting การดำเนินการด้าน Environment หรือการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยโควิด-19 ด้าน Personnel หรือพนักงานปลอดภัยโควิด-19 ต้องได้รับการฉีดวัคซีน และตรวจ ATK อย่างต่อเนื่อง ด้าน Customer หรือลูกค้าปลอดภัยโควิด-19 ได้รับการฉีดวัคซีนตามที่ กำหนด และ A-ATK (Antigen Test Kit) ตรวจ ATK อย่างสม่ำเสมอเมื่อมีอาการทุกสัปดาห์ เมื่อมีอาการระบบทางเดินหายใจหรือมีบุคคลใกล้ชิดติดเชื้อโควิด-19 2) สร้างสัมพันธ์ภาพกับกลุ่มแกนนำที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อสร้างความคุ้นเคย และสร้าง

การร่วมมือในการดำเนินงานวิจัยที่จะมีขึ้น โดยการเข้าไปพบปะ พูดคุย และปรึกษาหารืออย่างไม่เป็นทางการ 3) จัดเตรียมทีมงาน บุคลากรให้เกิดความเข้าใจในแนวคิด การดำเนินงาน และนิยามปัญหาอย่างชัดเจน รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการดำเนินงานในพื้นที่ ทั้งในระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน ให้เพียงพอ

ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย มีกิจกรรมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่วมกันวางแผน (Planning) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมสมอง (Brain storming) วางแผนการดำเนินงาน ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับระบบและนโยบายการดำเนินการในพื้นที่ นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กรอบตามทฤษฎีการจัดการที่สร้างประสิทธิภาพให้กับองค์กร (POLC) ซึ่งผู้วิจัยได้เตรียมข้อมูลสำหรับคืนให้ทีมงาน เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดบทบาท ภารกิจ และกรอบแนวคิดการดำเนินงาน ขั้นตอน ระยะเวลาดำเนินงาน ของกลุ่มเป้าหมายแต่ละรอบดำเนินการ ซึ่งได้แก่บุคลากรสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ รวมถึงกลุ่มแกนนำในชุมชน กำหนดแนวทางการประสานเชื่อมดำเนินการระหว่างบุคลากรสาธารณสุขและแกนนำชุมชนในระดับพื้นที่ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ รวมถึงวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค เตรียมความพร้อมปรับปรุงบทบาทภารกิจในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 ร่วมกันปฏิบัติ (Acting) นำแผนจากขั้นตอนที่ 1 ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดบทบาท ภารกิจ และกรอบ

แนวคิดการดำเนินงาน ขั้นตอน ระยะเวลา ดำเนินงาน ของกลุ่มเป้าหมายแต่ละรอบ ดำเนินการ รวมถึงกลุ่มแกนนำในชุมชน กำหนดแนวทางการประสานเชื่อมดำเนินการระหว่างบุคลากรสาธารณสุขและแกนนำชุมชนในระดับพื้นที่ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ รวมถึงวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค เตรียมความพร้อมปรับปรุงบทบาทภารกิจในพื้นที่ ไปสู่การปฏิบัติ นำรูปแบบการบริหาร ด้วยกระบวนการบริหารแบบ POLC ประกอบด้วย

1) การวางแผน (Planning) เน้นกระบวนการถ่ายทอดแผนงานและกลยุทธ์การบริหารจัดการ วัคซีน โควิด 19 มุ่งให้เกิดการตัดสินใจของระดับบริหารในการกำหนดเป้าหมาย และวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ วางแผนแรงจูงใจให้แต่ละพื้นที่ ดำเนินการและถ่ายทอดแผนและเป้าหมายนี้ทั่วทั้งเครือข่ายสุขภาพในพื้นที่อำเภอเด่นชัย ตั้งแต่ระดับผู้บริหารสูงสุด คือ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสาธารณสุขอำเภอ สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติฯ รวมถึงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่

2) การจัดโครงสร้างองค์การ (Organizing) การจัดโครงสร้างองค์การ ดำเนินการกำหนดการประชุมและการประสานงานที่เกี่ยวข้อง กับบุคลากร รวมถึงมอบหมายภารกิจ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล นักวิชาการสาธารณสุข สหวิชาชีพ รวมทั้งผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารการเงินงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินการ โครงสร้างทางกายภาพ และข้อมูลด้านอื่นๆ ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ได้ การจัดองค์การนี้รวมถึงการกระตุ้นดึงดูดบุคลากรให้มาทำงานด้วยจิตอาสา จัดสรรงาน มอบหมายงานหรือภาระกิจ

ให้กับบุคลากรหรือทีมงาน ชัดเจนเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

3) การนำองค์กร (Leading) ความสามารถของผู้บริหารในการกระตุ้น หรือส่งเสริมให้บุคลากร สหวิชาชีพ รวมถึงพนักงานหรือลูกจ้างให้มีประสิทธิภาพ การทำงานที่อยู่ในระดับสูง เสียสละ รวมถึงการสร้างแรงจูงใจ การสื่อสารกับบุคลากร หรือพนักงานในแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือให้คำแนะนำและสร้างแรงบันดาลใจให้ทีมงาน รวมถึงการประสานให้ภาคีเครือข่ายในพื้นที่เข้ามาช่วยเหลือ มีการสนับสนุนให้สามารถทำงานได้บรรลุ

4) การควบคุม (Controlling) คือ เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการกำกับดูแลและควบคุม สั่งการ ซึ่งได้แก่ สาธารณสุขอำเภอเด่นชัย ในส่วนของแผนงานว่าได้ตามผลลัพธ์ที่วางแผนไว้ และอาจปรับเปลี่ยนแผนได้เมื่อประเมินแล้วว่าผลงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งนี้ผู้บริหารต้องแน่ใจแล้วว่าทรัพยากรขององค์กร ได้ถูกนำมาใช้ตาม แผนงานที่กำหนดไว้แล้ว

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมกันสังเกตผล (Observing) มีการนิเทศ ติดตาม สนับสนุนการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร ด้วยกระบวนการบริหารแบบ POLC มีการวัดผลโดยการวิจัยเก็บข้อมูลด้วยหลากหลายวิธีร่วมกัน ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การบันทึก ศึกษาจากเอกสาร การประชุมกลุ่ม และสรุปผลการประชุมกลุ่ม กลุ่มแกนนำชุมชน ท้องที่ท้องถิ่น อสม.ของแต่ละพื้นที่ เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการบริหาร โดยมีเป้าหมาย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ประชากร คือ กลุ่มแกนนำชุมชน ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น อสม.ของแต่ละหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 4 ร่วมกันสะท้อนผล (Reflecting) ตามกระบวนการที่กำหนดมาตั้งแต่ต้น ทบทวนข้อมูลจากเอกสาร ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ภายใต้สถานการณ์โรคโควิด-19 ที่มีการเปลี่ยนแปลงของคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อแห่งชาติ และคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัดแพร่ รวมถึงการจัดประชุมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนสรุปผลการดำเนินงานและวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและวางแผนในการแก้ไขปัญหาลงในครั้งต่อไป มีการพัฒนาข้อตกลงร่วมกันอย่างยั่งยืน ให้สอดคล้องกับนโยบายท้องถิ่น ระบบงาน ทีมงาน ความต้องการที่เกิดจากคนในชุมชน ตลอดจนติดตามการดำเนินงานในระดับพื้นที่ โดยประสานงานผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ หน่วยบริการปฐมภูมิระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน ระยะนี้มีการรวบรวมข้อมูล การวัดประสิทธิผลการดำเนินงานภายใต้ มาตรการ VUCA โดยเน้นการบริหารจัดการประเด็นการฉีดวัคซีน โควิด 19 ในประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ ดำเนินการจนกระทั่งทีมงานและเครือข่ายมีความเห็นร่วมกัน และสอดคล้องกันว่า สถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนอยู่ในระดับที่พอใจ ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเวลาและทรัพยากรของการวิจัย กระทั่งถึงการรายงานผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น ระเบียบ, คำสั่ง, คู่มือการปฏิบัติงาน, เอกสารงานวิจัย, บทความทางวิชาการ

2) ทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ผ่านระบบ Google Form กับกลุ่มตัวอย่าง โดยสื่อสารผ่านสถานบริการ ในพื้นที่อำเภอเด่นชัย หลังจาก

นั้นผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ที่เข้ามาในระบบ Google form

3) นำข้อมูลไปประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลค่าทางสถิติ

4) ประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มแกนนำในชุมชน ตามรูปแบบบริหาร POLC ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ภายใต้มาตรการ VUCA (V-Vaccine U-Universal Prevention C-COVID free setting A-ATK : Antigen Test Kit) โดยงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นประเด็น การให้บริการ ฉีดวัคซีนโควิด 19 ในกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ โดยอาศัยการคิดในเชิงวิพากษ์จากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 1) ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเข้าดำรงตำแหน่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) 2) ระดับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการบริหารงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลจากการบันทึกการสัมภาษณ์ ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย (Results)

ผลการวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอตามระยะของกระบวนการวิจัยซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ เพื่อให้เห็นการดำเนินงานตามระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พบว่าสภาพบริบทของอำเภอเด่นชัย แบ่งการปกครองเป็น 5 ตำบล 52 หมู่บ้าน มีสำนักงาน

เทศบาลตำบล 3 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง มีจำนวนประชากรในเขตอำเภอเด่นชัยทั้งสิ้น 37,757 คน แยกเป็นชาย 18,753 คน เป็นหญิง 19,004 คน มี 10,173 หลังคาเรือน⁽¹⁰⁾ พบผู้ป่วยด้วยโรคโควิด-19 ผู้ป่วยนอก เข้าระบบ Out Patient Self Isolation (OPSI) จำนวน 3,219 ราย ระบบ Home Isolation (HI) จำนวน 2,060 ราย ข้อมูลงานระบาดวิทยา โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย⁽¹¹⁾ และผลการฉีดวัคซีนโควิด 19 ของประชากรอำเภอเด่นชัย จากกลุ่มเป้าหมายประชากรทั้งหมด 34,412 ราย จำนวนฉีด 30,919 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.46 จากข้อมูลศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่⁽¹²⁾

ในระยะนี้ผู้วิจัยได้ประสานทีมงานบุคลากรสาธารณสุข เพื่อให้เกิดการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจในแนวคิด การดำเนินงานในทิศทางเดียวกัน กำหนดและนิยามปัญหาอย่างชัดเจน รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการดำเนินงานในพื้นที่ ทั้งในระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน รวมถึงการประเมินความเป็นไปได้และสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19

ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย

ดำเนินการตามกรอบ PAOR Cycle ของ Kemmis & McTaggart ดังนี้

2.1 การวางแผน (Planning)

การวางแผนงานในกลุ่มบุคลากรด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องใช้แนวทางการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมสมอง (Brain storming) วางแผนการดำเนินงาน ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับระบบและนโยบายการดำเนินการในพื้นที่ ได้แก่ 1) ความต้องการฉีดวัคซีนป้องกันโรค

โควิด 19 2) ความเชื่อมั่นต่อคุณภาพของวัคซีน ป้องกันโควิด 19 3) การเพิ่มสถานที่ให้บริการฉีด วัคซีน รวมทั้งกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการใน ชุมชน โดย สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติฯ และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เชื่อมโยง รูปแบบการบริหารแบบ POLC ตามกรอบ และ ระยะเวลาในการวิจัย

2.2 ดำเนินการตามแผนที่ได้จากขั้นตอน การวางแผน (Acting)

โดยนำรูปแบบการบริหาร ด้วยกระบวนการ บริหารแบบ POLC ซึ่งสู่การปฏิบัติ พบว่า 1) ด้านการ วางแผน (Planning) เน้นกระบวนการการถ่ายทอด แผนงานและกลยุทธ์การบริหารจัดการวัคซีน โควิด 19 มุ่งให้เกิดการตัดสินใจของระดับบริหารในการ กำหนดเป้าหมาย และวางแผนการดำเนินกิจกรรม ต่างๆ วางแผนรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้แต่ละ พื้นที่ดำเนินการและถ่ายทอดแผนและเป้าหมายนี้ ทั่วทั้งเครือข่ายสุขภาพในพื้นที่อำเภอเด่นชัย ตั้งแต่ ระดับผู้บริหารสูงสุด คือ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล สาธารณสุขอำเภอเด่นชัย สถานีอนามัยเฉลิมพระ เกียรติฯ รวมถึงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในพื้นที่ เพื่อส่งต่อไปยังกลุ่มแกนนำชุมชน แกนนำ ท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และประชาชนในระดับหมู่บ้าน 2) การจัด โครงสร้างองค์การ (Organizing) การจัดโครงสร้าง องค์การ ดำเนินการกำหนดการประชุมและการ ประสานงานที่เกี่ยวข้อง กับบุคลากร รวมถึง มอบหมายภารกิจ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล นักวิชาการสาธารณสุข สห วิชาชีพ รวมทั้งผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารการเงิน งบประมาณสนับสนุนในการ ดำเนินการ โครงสร้างทางกายภาพ และข้อมูลด้าน อื่นๆ ได้แก่ ข้อมูลความครอบคลุมการได้รับวัคซีน

ข้อมูลรายกลุ่มที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงการ กระตุ้นดึงดูดบุคลากรให้มาทำงานด้วยจิตอาสา มอบหมายงานหรือภารกิจให้กับบุคลากรหรือทีมงาน ชัดเจนเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้ 3) การนำองค์กร (Leading) เป็นการ นำเอาความสามารถของผู้บริหาร ภาวะผู้นำในการ กระตุ้น หรือส่งเสริมให้บุคลากร สหวิชาชีพ รวมถึง พนักงานหรือลูกจ้าง ให้มีประสิทธิภาพ การทำงาน ที่เสียสละ อีกทั้งการสร้างแรงจูงใจ การสื่อสารกับ บุคลากร หรือกลุ่มแกนนำชุมชนในแบบรายบุคคล และรายกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือให้คำแนะนำและสร้าง แรงบันดาลใจให้ทีมงาน รวมถึงการประสานให้ ภาศิเครือข่ายในพื้นที่เข้ามาช่วยเหลือ มีการ สนับสนุนให้สามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการปฏิบัติงาน 4) การควบคุม (Controlling) เน้นบทบาทหน้าที่ของ ผู้บริหารในการกำกับดูแลและควบคุม สั่งการ ได้แก่ บทบาทของสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย ใน ส่วนของแผนงานว่าได้ตามผลลัพธ์ที่วางแผนไว้ ภายใต้มาตรฐานการทำงาน และอาจปรับเปลี่ยน แผนได้เมื่อประเมินแล้วว่าผลงานไม่เป็นไปตาม เป้าหมาย ทั้งนี้การใช้ทรัพยากรได้ถูกนำมาใช้ตาม แผนงานที่กำหนดไว้แล้ว

2.3 การสังเกตผลการพัฒนา (Observing)

สิ่งที่สังเกตได้ คือการกำกับ นิเทศ ติดตาม สนับสนุนการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร ด้วยกระบวนการบริหารแบบ POLC นั้น อำเภอ เด่นชัยมีการเปิดโอกาสให้ทีมงานดำเนินการใน ระดับอำเภอ และเชื่อมโยงกิจกรรมไปถึงระดับ ตำบล และระดับหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์เพื่อค้นหา ความต้องการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 หาก พบว่าไม่ประสงค์ฉีดวัคซีน ให้มีการค้นหาประเด็น เพิ่มเติม โดยเหตุผลที่พบ 3 อันดับแรก คือ

กลัวผลข้างเคียง ไม่เชื่อมั่นว่าวัคซีนจะสามารถป้องกันโรคได้ มีข้อจำกัดทางร่างกาย ได้แก่ พิกการ มีโรคประจำตัว และยังมีการสร้างความเข้าใจเรื่องประสิทธิภาพวัคซีนที่จะเลือกใช้อย่างถูกต้องตามสื่อที่นำเสนอในหลาย ๆ ช่องทาง เน้นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของวัคซีนป้องกันโควิด 19 ที่มีความขัดแย้งกันเอง โดยผู้นำชุมชนในแต่ละพื้นที่ รวมถึง การเพิ่มสถานที่ให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 เนื่องจาก มีกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็กเล็ก ซึ่งการเดินทางไปรับบริการไม่สะดวก โดยใช้สถานพยาบาลในระดับ สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติฯ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นสถานที่ให้บริการฉีดวัคซีน อีกทั้งยังพิจารณาให้มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 เชิงรุก ในพื้นที่ชุมชนอีกด้วย และการสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยภายหลังการฉีดวัคซีน

ทั้งนี้ ยังมีการติดตามผลโดยการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 87.19 อายุน้อยสุด 27 ปี สูงสุด 68 ปี เฉลี่ยอายุ 50 ปี ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส โสด และหย่าร้าง ร้อยละ 66.01, ร้อยละ 17.73, และร้อยละ 7.88 ตามลำดับ กลุ่มที่ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 95.57 ที่เหลือเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น ระดับความคิดเห็นการบริหาร พบว่า ด้านการวางแผน มีการบริหารดีมากที่สุด ($X=4.22$ $SD=0.59$) ด้านการจัดองค์การ มีการบริหารดีมากที่สุด ($X=4.22$ $SD=0.58$) ด้านการนำองค์กร มีการบริหารดีมากที่สุด ($X=4.20$ $SD=0.58$) ด้านการควบคุม มีการบริหารดีมากที่สุด ($X=4.25$ $SD=0.6$) ภายใต้สถานการณ์การระบาดของ โรคโควิด 19 และส่งผลต่อการฉีด

วัคซีนโควิด-19 ของอำเภอเด่นชัยที่เพิ่มขึ้นประชาชนในพื้นที่ได้รับวัคซีนเข็มกระตุ้น (เข็มที่ 3 ขึ้นไป) จำนวน 14,370 ราย ความครอบคลุมการได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 คิดเป็นร้อยละ 89.46⁽¹²⁾

2.4 การสะท้อนผลการดำเนินการ (Reflecting)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารภายใต้สถานการณ์การระบาด โรคโควิด 19 ตามกระบวนการที่กำหนดมาตั้งแต่ต้น เริ่มตั้งแต่ทบทวนข้อมูลจากเอกสาร ข้อสั่งการ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์โรคโควิด 19 ที่มีการเปลี่ยนแปลงของคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อแห่งชาติ และคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัดแพร่ พบว่าการสนับสนุนของทีมงานบุคลากร เครือข่าย แกนนำชุมชน อสม. มีบทบาทอย่างมากในการผลักดันกิจกรรม ประชาสัมพันธ์และรณรงค์การฉีดวัคซีนโควิด 19 ให้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเชื่อมโยงมาจากระดับอำเภอ รวมถึงการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลของคนที่ยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 รวมถึงการช่วยเหลือกันของประชาชนในชุมชนภายใต้วิถีชีวิตที่เอื้อเพื่อช่วยเหลือกัน เช่น ช่วยเหลือในการเดินทาง รับส่ง ไปฉีดวัคซีนยังสถานพยาบาล

ทั้งนี้ ยังมีการจัดประชุมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน สรุปผลการดำเนินงานและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานและวางแผนในการแก้ไขปัญหาในครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัยในสถานการณ์การระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ

POLC ที่นำไปขับเคลื่อนในพื้นที่อำเภอเด่นชัย ประกอบไปด้วย 1) ด้านการวางแผน ที่ต้องคำนึงถึงการวิเคราะห์บริบทชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน เป้าหมาย ระยะเวลา และสถานที่ที่ชัดเจน 2) ด้านการจัดองค์กร มีการกำหนดเป้าหมายของงาน การจัดโครงสร้าง มอบหมายภารกิจ จัดลำดับความสำคัญของงาน 3) ด้านการนำ ผู้บริหารนำทีมงานให้สามารถทำตามแผนที่วางไว้จนบรรลุเป้าหมาย ประสานงาน เครือข่ายภายในและภายนอกองค์กร สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เสริมสร้างพลังทางกาย รวมถึงสร้างแรงบันดาลใจ และ 4) ด้านการควบคุม ที่จะทำให้เป้าหมายบรรลุ คือ การติดตามประเมินผล การวัดประสิทธิภาพการทำงาน จากรูปแบบการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน เป็นกรอบในการดำเนินงาน ของบุคลากรสาธารณสุข และเชื่อมโยงไปถึงระดับพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน โดยเน้นการดำเนินงานผ่านกลไก ของเครือข่ายซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน ในชุมชนต้องประสานความร่วมมือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 กับสถานพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติฯ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ รวมถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทำงานบนพื้นฐานของกรอบการบริหารข้างต้น ส่งผลทำให้ประสิทธิผลการดำเนินงาน ภายใต้มาตรการ VUCA มุ่งเน้นประเด็น การให้บริการ ฉีดป้องกันโควิด 19 ได้แก่ 1) ผลการฉีดวัคซีน ที่เพิ่มขึ้น และ 2) ระดับความคิดเห็นของแกนนำ ต่อการบริหารของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย ที่เพิ่มขึ้น

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลงานวิจัยนี้ เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นกระบวนการบริหารภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ภายใต้มาตรการ VUCA (V-Vaccine U-Universal Prevention C-COVID free setting A-ATK : Antigen Test Kit) โดยงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นประเด็น การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 ซึ่งเป็นการบริหารของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย ร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 และเชื่อมโยงสู่เครือข่าย ในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยสอดคล้องกับการนำเอากรอบแนวคิดรวมถึงหลักการ บริหารการจัดการคุณภาพการทำงานที่บ้านในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ของกลุ่มคนวัยทำงานจากการศึกษาวิจัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ของ เอื้อมพร คำสีดา⁽¹³⁾ โดยใช้การบริหารด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการนำ ด้านการควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงศ์ชนก สืบยุบล⁽¹⁴⁾ วิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยการบริหารของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี โดยด้านการควบคุม มีผลมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ ด้านการประสานงาน ด้านการวางแผน และด้านการจัดการองค์กร และยังพบว่า ปัจจัยการบริหาร ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองหนองปรือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรพันธ์ ศรีวิทยา⁽¹⁵⁾ วิจัยเรื่องการบริหารจัดการ และคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลกพบว่า การบริหารจัดการ

และคุณภาพการให้บริการส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกองทุนหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การบริหารจัดการ ด้วยรูปแบบที่ใช้ขับเคลื่อนทั้ง ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการนำองค์กร และด้านการควบคุม กำกับ ติดตาม เป็นกรอบดำเนินการหลักที่ยังต้องเพิ่ม ภาวศึเครือข่ายทั้งชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงาน สนับสนุนตามพันธกิจเพื่อเสริมการดำเนินงาน อย่างบูรณาการ

1.2 การเรียนรู้ของแต่ละชุมชนด้านการ ป้องกันโรคโควิด 19 ด้วยวัคซีน ต้องอาศัย กระบวนการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และผ่าน ประสบการณ์ตรงมาก่อน

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

การออกแบบการวิจัยโดยใช้กรอบบริหาร ควรดำเนินการในพื้นที่ที่นักวิจัยสามารถบริหารจัดการได้ ซึ่งจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ ความ ไกล่ชิด เพื่อให้เกิดการดำเนินการที่ต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจาก บุคลากรของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย สถานีอนามัย เฉลิมพระเกียรติฯ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล อย่างดียิ่ง

เอกสารอ้างอิง

1. วิกานดา ทยานุวัฒน์, พนา กล้าคำ, รนิต เฉลิมวัฒนชัย. ราชวิทยาลัยโสต ศอ นาสิก แพทย์ แห่งประเทศไทยโรคโควิด 19 หมอ ชวนรู้. [เข้าถึง 15 สิงหาคม 2565]; เข้าถึงได้ จาก: https://tmc.or.th/pdf/tmc_knowledge-80.pdf
2. ศูนย์ข้อมูล COVID-19. ศูนย์บริหารสถานการณ์ โควิด 19 (ศบค.) [เข้าถึงเมื่อ 30 กันยายน 2565]; เข้าถึงได้ จาก: https://www.facebook.com/photo?fbid=655372512747743&set=pcb.655372646081063&locale=th_TH
3. สุนิทธา ตั้งซ้าย, เบญจวรรณ ตรีนวษ์, ชรินทร์ สุขประเสริฐ และณภัฏญ์จันทร์ ด่านสวัสดิ์. การสำรวจความคิดเห็นเรื่องชีวิตวิถีใหม่ของ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระหว่างสถาบัน ครั้งที่ 8 (ASTC 2021). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์; 2564. หน้า 32-41.
4. กรมควบคุมโรค. กระทรวงสาธารณสุข. 4. มาตรการเปิดประเทศ “VUCA”, [เข้าถึงเมื่อ 15 ต.ค. 2565]; เข้าถึงได้จาก: https://ddc.moph.go.th/doe/journal_detail.php?publish=11976&deptcode=doe
5. ศูนย์ข้อมูล COVID-19. ศูนย์บริหารสถานการณ์ โควิด 19 (ศบค.) [เข้าถึงเมื่อ 30 กันยายน 2565]; เข้าถึงได้จาก: https://www.facebook.com/photo/?fbid=655372496081078&set=pcb.655372646081063&locale=th_TH

6. สำนักสถิติแห่งชาติ. บทสรุปผู้บริหารความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 (วัคซีน). บทสรุปผู้บริหาร; 2564. [เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2565]; เข้าถึงได้จาก: http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib12/2564/summary_Vaccine.pdf
7. Allen, Louis A. Organization and Management. New York: McGraw-Hill; 1958.
8. Kemmis, S., & McTaggart, R. The Action Research Planner (3'ded.). Geelong, Australia: Deakin University Press; 1988.
9. Robert V. Krejcie & Daryle W. Morgan. Determining sample size for research activities. Educational and psychological measurement, 30;1970. p607-10.
10. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย. ข้อมูลทั่วไปอำเภอเด่นชัย . สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย, 2565
11. งานระบาดวิทยา. โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย. ข้อมูลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 . โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย; 2565
12. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ และดิจิทัลสุขภาพ. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่. ข้อมูลการฉีดวัคซีนเดือนสิงหาคม 2565. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่; 2565
13. เอี่ยมพร คำสีดา. การจัดการคุณภาพที่บ้าน (work from home) ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของกลุ่มคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2563. [เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2565]; เข้าถึงได้จาก: <http://www.vl-abstract.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/177>;
14. วงศ์ชนก สืบบุญล. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา; 2559
15. วีรพนธ์ ศรีวิทยา. การบริหารจัดการและคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์; 2562